

Na temelju članka 58. Zakona o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi („Narodne novine“, br. 87/08., 86/09., 92/10., 105/10. – ispravak, 90/11., 5/12., 16/12., 86/12., 94/13., 152/14. i 7/17.) te članka 49. Statuta Srednje škole Valpovo, a u suradnji s Nastavničkim vijećem, Vijećem roditelja i Vijećem učenika, Školski odbor Srednje škole Valpovo, na 11. sjednici održanoj 13. studenoga 2017. godine donosi:

PROTOKOL O POSTUPANJU U SLUČAJU NASILJA U ŠKOLI

Članak 1.

(u daljnjem tekstu *Protokol*)

(imenice u muškom rodu podrazumijevaju rodno-spolnu jednakost)

(riječ učenik odnosi se na jedninu i množinu – učenici)

Protokol se odnosi na preveniranje mogućih situacija povećanih rizika kao i na postupanje u konkretnim situacijama s ciljem zaštite djece, kao i svih djelatnika koji o njima skrbe u procesu odgoja i obrazovanja

On utvrđuje obveze i odgovornosti, kao i načine postupanja tj. što treba činiti ravnatelj, stručni suradnik, voditelj, nastavnik, učenik, drugi djelatnik Škole ili roditelj/skrbnik djeteta.

Članak 2.

Protokol se temelji na odredbama: Zakona o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi, Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji, Zakona o radu, Kaznenom zakonu, Programu aktivnosti za sprječavanje nasilja među djecom i mladima (kojeg je donijela Vlada Republike Hrvatske 25. veljače 2004.), Pravilnika o načinu postupanja odgojno-obrazovnih radnika i školskih ustanova u poduzimanju mjera zaštite prava učenika te prijave svakog kršenja tih prava nadležnim tijelima, Protokola o postupanju u slučaju nasilja među djecom i mladima, Protokola o postupanju u slučaju nasilja u obitelji, Protokola u slučaju seksualnog nasilja, Protokola o postupanju u slučaju zlostavljanja i zanemarivanja djece, ali i drugim podzakonskim aktima škole.

Protokol, kao dio Pravilnika o kućnom redu škole, treba biti izvješten na vidnom i svima dostupnom mjestu u školi kao i na web-stranici škole.

O načinima i koracima postupanja svih sudionika u procesu odgoja i obrazovanja u slučaju nasilja, potrebno je upoznati učenike na razrednom satu te roditelje na prvom roditeljskom sastanku svake školske godine (po potrebi i češće).

Ravnatelj ovlašćuje pedagoga, voditelja smjene i voditelja školske radionice u Belišću za postupanje u slučajevima povrede prava učenika. Navedeni su ujedno i koordinatori protokola.

Protokol sadrži:

1. općeprihvaćenu definiciju nasilja,
2. razliku nasilja od običnog vršnjačkog sukoba,
3. postupanje Škole u slučaju običnog vršnjačkog sukoba,

4. postupanje Škole u slučaju nasilja među učenicima,
5. postupanje Škole u slučaju saznanja ili sumnje o nasilju u obitelji,
6. postupanje Škole u slučaju nasilja prema učenicima od strane odrasle osobe u Školi (nastavnika, roditelja, drugih zaposlenika Škole, nepoznatih osoba),
7. postupanje Škole u slučaju nasilnog ponašanja odrasle osobe nad odraslom osobom u Školi,
8. postupanje Škole u slučaju nasilja prema djelatnicima Škole od strane učenika Škole
9. evidencija Škole o sukobima i nasilju u Školi
10. obrazac za opis događaja koji popunjava osoba koja je izazvala događaj.

1. OPĆEPRIHVAĆENA DEFINICIJA NASILJA

Članak 3.

Definicija nasilja/zlostavljanja i običnog sukoba vršnjaka preuzeta je iz *Protokola o nasilju među djecom* kojeg je donijela Vlada Republike Hrvatske u listopadu 2004.

Nasilje među djecom i mladima smatra se svako namjerno fizičko ili psihičko nasilno ponašanje usmjereno prema djeci i mladima od strane njihovih vršnjaka učinjeno s ciljem povrijeđivanja, koje se, neovisno o mjestu izvršenja, može razlikovati po obliku, težini, intenzitetu i vremenskom trajanju i koje uključuje ponavljanje istog obrasca i održava neravnotežan odnos snaga (jači protiv slabijih ili grupa protiv pojedinaca). Nasiljem među djecom i mladima smatra se osobito:

1. namjerno uzrokovani fizički napad u bilo kojem obliku, primjerice: udaranje, guranje, šamaranje, čupanje, zaključavanje, napad različitim predmetima, pljuvanje i slično, bez obzira da li je kod napadnutog djeteta nastupila tjelesna povreda
2. psihičko i emocionalno nasilje prouzročeno opetovanim ili trajnim negativnim postupcima od strane jednog djeteta ili više njih. Negativni postupci su: ogovaranje, nazivanje pogrdnim imenima, ismijavanje, zastrašivanje, izrugivanje, namjerno zanemarivanje i isključivanje iz skupina kojoj pripada, isključivanje i zabranjivanje sudjelovanja u aktivnostima s ciljem nanošenja patnje ili boli, širenje glasina s ciljem izolacije djeteta od ostalih učenika, oduzimanje stvari ili novaca, uništavanje ili oštećivanje djetetovih stvari, ponižavanje, naređivanje ili zahtijevanje poslušnosti ili na drugi način dovodenje djeteta u podređeni položaj, kao i sva druga ponižavanja počinjena od djeteta i mlade osobe (unutar kojih i spolno uznemiravanje i zlostavljanje) kojima se drugom djetetu namjerno nanosi fizička i duševna bol ili sramota.

Nasilje podrazumijeva šest definirajućih čimbenika:

1. namjera da se drugom nanese šteta ili ozljeda,
2. intenzitet i trajanje (opetovanost nasilničkog ponašanja),
3. moć nasilnika (nerazmjernost s obzirom na dob, snagu, brojčana nadmoć),
4. ranjivost i nemoć žrtve,
5. manjak podrške,
6. posljedice.

2. RAZLIKE NASILJA OD OBIČNOG VRŠNJAČKOG SUKOBA

Članak 4.

Nužno je razlikovati nasilje (zlostavljanje) među djecom i mladima od običnog sukoba vršnjaka. **Obični sukob vršnjaka** ima slijedeća obilježja:

1. nema elemenata navedenih za nasilništvo:
 - radi se o sukobu vršnjaka koji oni ne rješavaju na miran, nego na neki drugi način,
 - ne postupaju jedan prema drugome s namjerom ozljeđivanja ili nanošenja štete,
 - nema nerazmjera moći,
 - nema težih posljedica za učenike u sukobu,
2. učenici ne inzistiraju da mora biti po njihovom po svaku cijenu,
3. mogu dati razloge zašto su u sukobu,
4. ispričaju se ili prihvate rješenje u kojem nema pobjednika i poraženog,
5. slobodno pregovaraju da bi zadovoljili svoje potrebe,
6. mogu promijeniti temu i otići iz situacije u kojoj je došlo do sukoba.

3. POSTUPANJE ŠKOLE U SLUČAJU OBIČNOG VRŠNJAČKOG SUKOBA

Članak 5.

U slučaju običnog vršnjačkog sukoba svaki djelatnik škole dužan je:

1. odmah prekinuti sukob među učenicima,
2. obavijestiti o sukobu razrednika, pedagoga, voditelja ili ravnatelja Škole,
3. razrednik, pedagog, voditelj i/ili ravnatelj dužan je obaviti razgovore sa sukobljenim učenicima,
4. predložiti učenicima da se međusobno ispričaju, prihvate rješenje u kojem nitko neće „pobjediti“ te da jedan drugom nadoknade eventualnu štetu (restitucija),
5. tražiti od učenika da popune odgovarajući obrazac o događaju,
6. u slučaju da učenik češće dolazi u takve sukobe s vršnjacima razrednik i stručni suradnik-pedagog će pozvati roditelje u Školu s ciljem prevladavanja takve situacije i pomoći učeniku,
7. prema potrebi učenik će biti uključen u dodatni rad (savjetodavni rad, pedagoška i/ili psihološku pomoć) u Školi ili izvan Škole u dogovoru s roditeljima/skrbnicima,
8. ukoliko učenik učestalo krši pravila, ne poštuje dogovore, ne prihvaća restituciju, Škola će primijeniti odgovarajuće pedagoške mjere u skladu s *Pravilnikom o kriterijima za izricanje pedagoških mjera*,
9. u slučaju da sve prethodno navedene mjere ne dovedu do poboljšanja ponašanja učenika i u slučaju nesuradnje roditelja/skrbnika Škola će postupiti po točki 2. *Protokola o postupanju u slučaju nasilja među djecom i mladima* (dokument Vlade Republike Hrvatske, listopadu 2004.).

4. POSTUPANJE ŠKOLE U SLUČAJU NASILJA MEĐU UČENICIMA

Članak 6.

U svim slučajevima nasilja među učenicima koji su definirani navedenim čimbenicima Škola je dužna postupati u skladu s *Protokolom o postupanju u slučaju nasilja među djecom i mladima* kojega je donijela Vlada Republike Hrvatske u listopadu 2004. godine.

U slučaju nasilja među učenicima u Školi svi djelatnici Škole dužni su:

1. odmah prekinuti nasilno ponašanje učenika i odvojiti učenike,
2. pružiti pomoć i podršku učeniku koji je doživio nasilje,
3. obavijestiti o događaju: razrednika, stručnog suradnika (pedagog/psiholog), voditelja ili ravnatelja Škole

Stručne osobe za koordiniranje aktivnosti vezanih uz problematiku nasilja, a u ovlaštenju ravnatelja su:

- stručni suradnik (pedagog/psiholog),
- voditelj Škole,
- voditelj radionice za praktičnu nastavu strojarstva u Belišću (dislocirani objekt).

U slučaju prijave nasilja ili dojave o nasilju među učenicima imenovane stručne osobe za koordiniranje aktivnosti vezanih uz problematiku nasilja dužni su:

1. odmah poduzeti sve mjere da se zaustavi i prekine aktualno nasilno postupanje prema učeniku, a u slučaju potrebe zatražiti pomoć drugih djelatnika Škole ili po potrebi pozvati djelatnike policije,
2. ukoliko je učenik povrijeđen u mjeri koja zahtijeva liječničku intervenciju ili pregled ili se prema okolnostima slučaja može razumno pretpostaviti ili posumnjati da su takva intervencija ili pregled potrebni, odmah pozvati službu hitne liječničke pomoći ili na najbrži mogući način, koji ne šteti zdravlju učenika, prepratiti ili osigurati pratnju učenika od strane stručne osobe liječniku te sačekati liječnikovu preporuku o daljnjem postupanju i dolazak roditelja/skrbnika
3. odmah po prijavljenom nasilju o tome obavijestiti roditelje/skrbnike učenika te ih upoznati sa svim činjenicama i okolnostima koje je do tada doznala i izvijestiti ih o aktivnostima koje će se poduzeti,
4. po prijavi, odnosno dojavi nasilja odmah obaviti razgovor s učenikom koji je žrtva nasilja, a u slučaju da je postojala liječnička intervencija, uz dogovor s liječnikom, čim to bude moguće. Ovi razgovori s učenikom obavljaju se uvijek u nazočnosti nekog od stručnih djelatnika Škole, a na način da se postupa posebno pažljivo, poštujući učenikovo dostojanstvo i pružajući mu potporu
5. roditeljima/skrbnicima učenika koja je žrtva vršnjačkog nasilja dati obavijesti o mogućim oblicima savjetodavne i stručne pomoći učeniku, kako u odgojno-obrazovnoj ustanovi, tako i izvan nje, a sa ciljem potpore i osnaživanja učenika te prorade traumatskog doživljaja,
6. obaviti razgovor s drugim učenicima ili odraslim osobama koje imaju spoznaja o učinjenom nasilju te utvrditi sve okolnosti vezane uz oblik, intenzitet, težinu i vremensko trajanje nasilja

7. ukoliko se radi o osobito teškom obliku, intenzitetu ili dužem vremenskom trajanju nasilja, koje može izazvati traumu i kod drugih učenika koja su svjedočila nasilju, savjetovati se s nadležnom stručnom osobom ili službom poradi pomoći učenicima, svjedocima nasilja,
8. što žurnije obaviti razgovor s učenicom koji je počinio nasilje, ukazati mu na neprihvatljivost i štetnost takvog ponašanja te ga savjetovati i poticati na promjenu takvog ponašanja, a tijekom razgovora posebno obratiti pozornost iznosi li učenik neke okolnosti koje bi ukazivale da je žrtva zanemarivanja ili zlostavljanja u svojoj obitelji ili izvan nje, u kojem slučaju će se odmah izvijestiti centar za socijalnu skrb, a po potrebi ili sumnji na počinjenje kažnjive radnje izvijestiti policiju ili nadležno državno odvjetništvo, a Škola će poduzeti sve mjere za pomirenje učenika i za stvaranje tolerantnog, prijateljskog ponašanja u školi,
9. pozvati roditelje/skrbnike učenika koji je počinilo nasilje, upoznati ih s događajem, kao i s neprihvatljivošću i štetnošću takvog ponašanja, savjetovati ih sa ciljem promjene takvog ponašanja učenika te ih pozvati na uključivanje u savjetovanje ili stručnu pomoć unutar Škole ili izvan nje (centri za socijalnu skrb, poliklinike za zaštitu djece, obiteljska savjetovaništa i slično) i izvijestiti ih o obvezi Škole da slučaj prijavi nadležnom centru za socijalnu skrb, Upravnom odjelu za prosvjetu, kulturu, sport i tehničku kulturu, policiji ili nadležnom državnom odvjetništvu
10. poduzetim aktivnostima, razgovorima, izjavama te svojim opažanjima sačiniti službene bilješke, kao i voditi odgovarajuće evidencije zaštićenih podataka koje će se dostaviti na zahtjev drugim nadležnim tijelima te o događaju izvijestiti Nastavničko vijeće škole.

5. POSTUPANJE ŠKOLE U SLUČAJU SAZNANJA ILI SUMNJE O NASILJU U OBITELJI UČENIKA

Članak 7.

1. obaviti razgovor s učenicom i upoznati ga s postupanjem,
2. pozvati učenikove roditelje/skrbnike odmah na razgovor i upoznati ih sa značajnim saznanjima i informacijama koje djelatnici Škole posjeduju - i ako je učenika zlostavljao jedan roditelj/skrbnik, upoznati s time drugog roditelja/skrbnika,
3. upozoriti roditelje/skrbnike na neprihvatljivost i štetnost takvog ponašanja i informirati o obvezi Škole da slučaj prijavi nadležnom CZSS, policiji i Upravnom odjelu za prosvjetu, kulturu, sport i tehničku kulturu,
4. ukoliko su roditelji/skrbnici spremni za suradnju, uključiti ih u savjetovanje unutar Škole ili im preporučiti odgovarajuće ustanove,
5. ukoliko je učenik zlostavljan od oba roditelja/skrbnika ili postoji sumnja na takvo zlostavljanje, odmah obavijestiti o tome CZSS i postupati dalje u dogovoru sa CZSS,
6. ukoliko roditelji/skrbnici odbijaju suradnju, o tome informirati CZSS, Upravni odjel za prosvjetu, kulturu, sport i tehničku kulturu,
7. ukoliko je učeniku potrebna pomoć ili pregled liječnika, s učenicom liječniku odlazi roditelj/skrbnik (ako je dostupan i ako ne postoji sumnja da je on zlostavljač) ili predstavnik Škole tj. GZSS;

8. tijekom razgovora s učenikom ovlaštenik za postupanje mora voditi službenu zabilješku koju uz ravnatelja potpisuje i stručni suradnik koji je obavio razgovor i razrednik ili druga povjerljiva osoba
9. surađivati s nadležnim CZSS i djelovati usklađeno s ciljem dobrobiti učenika.

6. POSTUPANJE ŠKOLE U SLUČAJU NASILJA PREMA UČENIKU OD STRANE ODRASLE OSOBE U ŠKOLI

(nastavnika, roditelja/skrbnika, drugih zaposlenika škole, nepoznatih osoba)

Članak 8.

1. odmah pokušati prekinuti nasilno postupanje prema učeniku,
2. ukoliko se u tome ne uspije, odmah pozvati ravnatelja, stručnog suradnika Škole, voditelja ili drugog djelatnika Škole kako bi pokušali prekinuti nasilno postupanje prema učeniku i obavijestiti policiju,
3. ukoliko se uspije prekinuti nasilno ponašanje prema učeniku, o tome obavijestiti ravnatelja i stručnog suradnika Škole,
4. upozoriti osobu koja se ponaša nasilno na neprihvatljivost i štetnost takvog ponašanja, informirati je o obvezi Škole da slučaj prijavi i nadležnom institucijama (CZSS, policiji, Upravnom odjelu za prosvjetu, kulturu, sport i tehničku kulturu te Ministarstvo znanosti i obrazovanja),
5. o događaju obavijestiti CZSS, policiju, Upravni odjel za prosvjetu, kulturu, sport i tehničku kulturu te o težem slučaju Ministarstvo znanosti i obrazovanja,
6. stručni suradnik dužan je obaviti razgovor s djetetom odmah po saznanju o događaju s ciljem normaliziranja osjećaja učenika i sprečavanja dugoročnih posljedica traume te tijekom razgovora s učenikom voditi službenu zabilješku koju uz ravnatelja potpisuje i stručni suradnik koji je obavio razgovor, razrednik ili druga povjerljiva osoba,
7. poslije obavljenog razgovora s učenikom ravnatelj, stručni suradnik, voditelj, razrednik ili nastavnik su dužni obavijestiti roditelja/skrbnika učenika, pozvati ga na razgovor, zatražiti da dijete odvede kući te ih informirati o eventualnoj potrebi uključivanja učenika i roditelja u savjetovanje i stručnu pomoć u Školi ili izvan nje
8. u slučaju da je učenik ozlijeđen ili postoji sumnja da bi mogao biti, treba ga odmah odvesti na liječnički pregled, pri čemu s njim u pratnji ide roditelj/skrbnik ili predstavnik Škole.

7. POSTUPANJE ŠKOLE U SLUČAJU NASILNOG PONAŠANJA ODRASLE OSOBE NAD ODRASLOM OSOBOM U ŠKOLI

Članak 9.

U slučaju nasilnog ponašanja odrasle osobe (nastavnika, razrednika, roditelja/skrbnika učenika, djelatnika Škole, nepoznate odrasle osobe) prema drugoj odrasloj osobi u Školi (nastavniku, razredniku, roditelju/skrbniku učenika, djelatniku Škole, nepoznatoj odrasloj osobi) te u slučaju da postoje informacije da odrasla osoba u prostor škole unosi oružje ili druge predmete koji mogu

ugroziti sigurnost osoba i imovine u Školi, djelatnik Škole, koji ima tu informaciju ili je nazočan mora:

1. odmah pokušati prekinuti nasilno ponašanje,
2. upozoriti osobu koja se nasilno ponaša na neprihvatljivost i štetnost unošenja takvog ponašanja tj. opasnih predmeta u prostor Škole i zatražiti od nje da napusti prostor Škole,
3. ukoliko u tome ne uspije, odmah pozvati ravnatelja Škole, stručnog suradnika, voditelja ili drugog djelatnika Škole kako bi pokušali prekinuti nasilno ponašanje i obavijestiti policiju
4. ukoliko uspije prekinuti nasilno ponašanje, odmah o tome obavijestiti ravnatelja, stručnog suradnika ili voditelja
5. o događaju obavijestiti policiju, CZSS, Upravni odjel za prosvjetu, kulturu, sport i tehničku kulturu te Ministarstvo znanosti i obrazovanja.

8. POSTUPANJE SKOLE U SLUČAJU NASILJA PREMA DJELATNICIMA ŠKOLE OD STRANE UČENIKA

Članak 9.

U slučaju da je djelatnik Škole doživio nasilje ili prijetnju nasiljem od strane učenika Škole on treba o tome izvijestiti ravnatelja, stručnog suradnika ili voditelja Škole. Oni će:

1. razgovarati s učenikom u prisutnosti razrednika i voditi službenu zabilješku o razgovoru,
2. odmah obavijesti roditelje/skrbnike učenika te ih upozoriti na neprihvatljivost takvog ponašanja,
3. prema učeniku poduzeti određene pedagoške mjere koje će donijeti Nastavničko vijeće u skladu s Pravilnikom o izricanju pedagoških mjera,
4. uključiti učenika u stručni tretman u Školi ili u dogovoru s roditeljima u ustanovi izvan Škole,
5. o svemu izvijestiti CZSS i Upravni odjel za prosvjetu, kulturu, sport i tehničku kulturu, a po potrebi i policiju,
6. ukoliko je riječ o prijetnjama nasiljem ili o nasilju u Školi, zbog čega je Škola uključila i policiju, o takvim situacijama je potrebno prvo usmeno, a zatim i pisanom bilješkom (na propisanom obrascu) izvijestiti Upravni odjel za prosvjetu, kulturu, sport i tehničku kulturu te Ministarstvo znanosti i obrazovanja
7. u slučaju da bilo kojem nasilnom ponašanju u prostoru Škole svjedoče drugi učenici, a nasilno ponašanje je neuobičajeno rijetko i intenzivno te može rezultirati traumatiziranjem svjedoka, ravnatelj ili stručni suradnik su dužni osigurati stručnu pomoć tim učenicima. Pri tome su dužni se savjetovati s nadležnom i stručnom osobom koja ima iskustva u radu s traumatiziranim osobama o potrebi i načinu pružanja stručne pomoći svjedocima nasilja.

9. EVIDENCIJA ŠKOLE O SUKOBIMA I NASILJU U ŠKOLI

Članak 10.

Škola vodi posebnu *Evidenciju o sukobima i nasilju u školi* u obliku obrasca. (*Obrazac ESNS-1*) koji je sastavni je dio Protokola.

Obrazac popunjava osoba Škole koja je bila nazočna ili obaviještena o događaju neposredno nakon istog. Obrazac Evidencije sadrži:

1. mjesto događaja
2. vrijeme/datum događaja
3. vrstu događaja
4. sudionike događaja
5. posljedice događaja
6. poduzete mjere.

Zapisnik o događanju iz Evidencije je sastavni dio službenog izvješća Škole o događanju.

Obrazac popunjava osoba Škole koja je bila nazočna ili bila obaviještena o događaju, neposredno nakon istog događaja. Ispunjeni obrazac predaje ravnatelju ili stručnom suradniku (pedagog/psiholog) Škole. Ispunjen obrazac je sastavni dio službenog izvještaja Škole o događaju.

Škola je obvezna tijekom školske godine putem stručne službe (pedagog/psiholog) i ravnatelja organizirati radionice za učenike i seminare za roditelje na temu nasilje.

Članak 10.

Obrazac *Evidencija Škole o sukobima u školi* te *Obrazac za opis događaja* nalazi se u PRILOGU i sastavni je dio Protokola.

Članak 11.

Ovaj Protokol je donesen na 11. sjednici Školskog odbora 13. studenoga 2017. godine, te stupa na snagu danom donošenja.

KLASA: 012-03-01/17

URBROJ: 2185-09-08/17-2

Valpovo, 13. studenoga 2017. godine

PREDSJEDNIK
ŠKOLSKOG ODBORA
Srednje škole Valpovo:
Ivan Cveniće, dipl.ing.